

«Евразийский национальный
университет имени Л.Н.Гумилева»
Экономический факультет
Кафедра учет и анализа

ФГАОУ ВО «Российский
университет дружбы народов»
Экономический факультет
Кафедра бухгалтерского учета,
аудита и статистики

**«МЕЖДУНАРОДНЫЕ СТАНДАРТЫ УЧЕТА И АУДИТА:
КЛЮЧЕВЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ И НЮАНСЫ ПЕРЕХОДА В
УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ»**

**Сборник On-line Международной научно-практической
конференции 21 февраля 2025 года**

УДК 657(47+57)
ББК 65.053
П78

Рекомендовано к печати Ученым советом
Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева

Рецензент – PhD, доцент *Каршалова А.Д.*

Научные редакторы:

заведующая кафедрой учета и анализа ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, кандидат
экономических наук, ассоциированный профессор *Г.Д.Аманова*
PhD, и.о.доцент ЕНУ им. Л.Н.Гумилева, Жолаева М.А.
заведующая кафедрой бухгалтерского учета, аудита и статистики РУДН, кандидат
экономических наук, доцент *Л.Н.Сорокина*

**П78 «Международные стандарты учета и аудита:
практика применения в условиях цифровой экономики»:** сборник статей
Международной научно-практической конференции. Астана, ЕНУ им
Л.Н.Гумилева, 2025. – 304 с.

ISBN 978 601 337 121 4

Сборник статей научно-исследовательских работ студентов, магистрантов,
докторантов, профессорско-преподавательского состава по итогам Международной
научно-практической конференции 21 февраля 2025 г.

Предназначен для широкого круга читателей.

Электронная версия материалов сборника размещается на сайте www.enu.kz

*Сборник научных статей участников конференции подготовлен по материалам,
представленным в электронном виде. Ответственность за содержание материалов
несут авторы статей.*

© Коллектив авторов, 2025
© ЕНУ имени Л.Н.Гумилева, 2025
© РУДН, 2025

ISBN 978 601 337 121 4

СОДЕРЖАНИЕ

Абдула-Заде Георгий Заурови., Петровская М.В. Новые аспекты налоговой среды 2025	6
Абдулина Мадина Ельнуровна Теория и практика применения ISSAI в системе Государственного аудита Республики Казахстан	10
Кумехов К.К., Шахарова А.Е., Абдулина М.Е. Теория и практика применения ISSAI в системе Государственного аудита Республики Казахстан	13
Айболатова Аяжан Айболатовна., Садуакасова Кунсулу Жилкайдаровна. Интеграция корпоративного учета и анализа в процесс мониторинга и аудита госзакупок в Казахстане: вызовы и перспективы	16
Алайи Кибанду., Ольга Николаевна Протасова. Бухгалтерский учёт и аудит финансовых результатов в условиях цифровой трансформации	19
Алтынбек Айгерим Бакыткызы., Жаксыбеков Алишер Алматович. Новые направления в национальных стандартах учета и аудита в свете поддержке бизнеса в связи с пандемией	23
Антонов Даниил Евгеньевич, Влияние цифровой экономики на развитие методов бухгалтерского учёта	27
Асадилобеков Руслан Шодмонбекович., Мартынович Светлана Николаевна. Противодействие корпоротивной коррупции	30
Афонин С.Д, Абуева М.М. Востребованность профессии бухгалтера и аудиторов эпоху цифровизации	35
Ахмад Заки. Китайские инвестиции как ключевой фактор поддержки и развития российской экономики в условиях санкций Запада	38
Әнел-Ханым Сабитова., Садуакасова Кунсулу Жилкайдаровна. Инструменты системы внутреннего контроля предприятий нефтедобывающей отрасли	42
Абуева Милана Магомед-Салиевна., Батжаргал Батцэцэг. Роль комплаенса и корпоративных расследований в противодействии корпоративным преступлениям	47
Балкунов Юрий Викторович, Петровская Мария Владимировна., Проблемы развития управленческого анализа в Российской Федерации	50
Бекмырзаев Алтынбек. Финансовые результаты деятельности организации и оценка эффективности их использования	57
Брук Юлия Михайловна. Налоговая реформа 2025 г. Не забываем «старые» налоговые льготы	60
Ван Линьжуй Тренды международного налогообложения и валютного контроля	64
Ветрова Алина Дмитриевна, Дуброва Марина Викторовна. Финансирование национального проекта «туризм и индустрия гостеприимства» за счет средств федерального бюджета	66
Волдохина Елизавета Александровна Концепция качества аудита: управление ключевыми элементами	70
Глушанков Кирилл Владимирович., Сорокина Лариса Николаевна. Капитализация затрат как способ завышения экономических результатов	75
Громова Ксения Алексеевна., Кумехов Константин Колумбиевич. Цифровизация, как предпосылка формирования новых учетных систем	78
Дикомбаева Каныкей Болотовна Пути эффективности использования собственного капитала	83
Егорова Валерия., Кошурко Владимир., Мартынович Светлана Николаевна. Появление ИИ в национальных стандартах учета и аудита в свете поддержки бизнеса	88
Журкин Даниил Владиславович. Интеграция искусственного интеллекта в аудит	92
Жолаева М.А. Развитие устойчивого развития в бухгалтерском учете - когнитивный	96

и концептуальный подходы	
Захарова Елизавета Юрьевна., Терентьева Татьяна Олеговна. Российские и международные стандарты учета издательской деятельности	101
Искакова Айгуль Болатбековна. Риск-ориентированный подход в системе управления охраной труда на предприятиях	106
Каирканова Зульфия Раисовна., Аманова Г. Data-mining и перспективы применения в аудите: вызовы и преимущества	109
Какен Алуа Азаткызы. Редомициляция компаний в международной практике: деофшоризация и декларирование зарубежных активов	115
Котов Егор Александрович оценка эффективности использования оборотных активов ОАО «РЖД»	119
Кыдырбек Айида Ердоскызы., Садуакасова Кунсулу Жилкайдаровна. Современные цифровые инструменты для повышения качества аудита и выявления мошенничества: кейсы из Казахстана	122
Лай Тху Фыонг. Внедрение МСФО во Вьетнаме: анализ текущей ситуации	128
Маркарян Рубен Мкртичович. Развитие производства вина в Грузии: состояние, проблемы, перспективы	132
Мендыгалиева К.К. ., Сорокина Л.Н. Большие данные во внутреннем контроле. Опыт и практические рекомендации	137
Менешова Айгерим Кадирбековна. Роль внутреннего аудита в предотвращении финансовых потерь компании	141
Мұратқызы Ә., Аманова Г.Д. Эволюция международных стандартов учета и аудита в цифровой экономике: конвергенция, риск-ориентированный подход, комплаенс-анализ и роль консолидированной отчетности	144
Владимир Викторович Набатчиков. ГИС-технологии на стыке рисков и возможностей: комплаенс, безопасность и инвестиции в эпоху данных	151
Омукеева Айдай. Анализ эффективности использования нематериальных активов	154
Першина Александра Денисовна., Сидоренко Евгения Олеговна., Неспанова Ирина Викторовна. Внутренний аудит: как достигать результатов и соблюдать баланс интересов	156
Петрунин Дмитрий Александрович Совершенствование прямого метода оценки налогового потенциала региона.	159
Петялина Анна Валентиновна. Типовые схемы и методы мошенничества	162
Потехина Елена Витальевна. Некоторые подходы к оценке инвестиционной привлекательности города Москвы	165
Рамазанова Аружан Куанышовна., Абуева Милана Магомед-Салиевна Манипуляции с финансовой отчетностью	169
Рыбалко Галина Николаевна, Дуброва Марина Викторовна. Развитие внутреннего туризма при реализации национальной цели «устойчивая и динамичная экономика»	172
Рысбек кызы Алия. Анализ эффективности использования основных средств	176
Адилбай Улпан., Сансызбай Аруна., Сағынбаева Алина., Сейтканова Саяна., Шынтас Гулсая. Тренды международного налогообложения и валютного контроля	179
Сериккали Сабит. Достижение высокого уровня прибыльности в амбидекстрии управленческого учета	183
Темфак Джиоги Ален., Петровская Мария Владимировна. Инвестиционная привлекательность компании Камеруна	190
Шамшетов Ербол Бахадурулы., Рыскелдиева Дильназ Талғатбекқызы. Риск ориентированный подход в аудите	193
Шапакова Роза. Оценка платежеспособности предприятия и способы ее обеспечения	196
Magzumova Ayaulym Kazhibekovna., Shakirova Moldir Bolatovna., Abdullina Medina Erzhanovna. Tax exemptions and incentives in developed countries	199

Amankossova Danagul., Nurkasheva N. S. Innovative approaches to financial stability analysis: the role of artificial intelligence, big data and blockchain in modern conditions	203
Bekenova Adiya Kairatova. Automation of accounting	209
Oryntay Aidana Kairatbekkyzy, Pirim Amina Ayankyzy, Sukhankulov Arman Karimovich. Identifying and mitigating fraud risks to improve business integrity and investment attractiveness	214
Popov Georgii Evgenievich. Assessment of investment attractiveness of seaside districts of the Kaliningrad Oblast	219
Hakimova Malika Rahim qizi., Ochilov Ilyos Keldiyorovich. Improving cost accounting and product costing	223
Айсаева Үміт Орысбайқызы., Кайранбеков Бауржан Окташевич Коммерциялық емес ұйымдардағы гранттарды есепке алу: тәуекелдер және оларды басқару	227
Ахибова Айнұр Кинабекқызы., Садуакасова Кунсулу Жилкайдаровна. Қазақстандағы сауда ұйымдарының экспорттық-импорттық операцияларын автоматтандырудың тиімділігі	232
Алшынова Шұғыла Нұрболқызы., Кажмухаметова А.А.Қаржылық есептіліктің халықаралық стандартына сәйкес бірлескен кәсіпкерліктің ерекшеліктері	236
Жанат Жанерке Мұратқызы., Кажмухаметова А.А. 16 (IFRS) Қаржылық есептіліктің халықаралық стандартына сәйкес жалдау есебінің ерекшеліктері	241
Ибраева Анель Батырбекқызы., Акимова Бибигуль Жармухаметовна. Қазақстан Республикасындағы бюджеттік мекемелерді қаржыландыру: күйі мен мәселелері	245
Куанышова Асем Жаксыбаевна., Кайранбеков Бауржан Окташевич. Ішкі бақылау жүйесі және оның ұйымның басқару үрдісіне енгізу қажеттілігі	251
Нұржан Лейла Нұртілеуқызы., Кайранбеков Бауржан Окташевич. Кәсіпорынның тәуекелдерді басқару жүйесіндегі басқарушылық талдау	256
Орынбасар Шұға Нұрғалиқызы. Бағамдық айырмашылықтардың бухгалтерлік есептегі ролі	262
Рамазанова Мадина Алтынбековна., Садуакасова Кунсулу Жылкайдаровна Агротехсервис компанияларында Direct costing жүйесінде шығындарды есепке алу	267
Сарман Айнұр Болысбайқызы., Кайранбеков Бауржан Окташевич. Цифрлық экономика дәуіріндегі қаржылық және басқарушылық есептің өзара байланысы	275
Сұлтанова Балнұр Абылайқызы, Садуакасова К.Ж.Көтерме саудада тауарлардың түсуін және өткізілуін есепке алуды ұйымдастыру	281
Тілеухан Гүлзат Серікханқызы. Кірістер мен шығыстарды сызықтық емес бюджеттеу	286
Узбаканова Шынар Берикхановна. Өнеркәсіптік экологиялық инновациялар кәсіпорындар жетістік факторы ретінде қоғамның теңгерімді дамуы	291
Хабибулла Нұрилла Тұрланқызы. Импорттық тауарлардың өзіндік құнын есепке алу әдістемесі	296
Айболатова Аяжан Айболатовна.,Садуакасова Кунсулу Жилкайдаровна. Цифровизация государственной системы закупок: путь к устойчивому и экологически безопасному развитию в Казахстане	300
Parmanova Faina.. Nurkasheva N. S.Accounts payable of the organization in conditions of instability of the economy methodological foundations of management and analysis	304

«Қазақстандағы сауда ұйымдарының экспорттық-импорттық операцияларын автоматтандырудың тиімділігі»

Ахибова Айнұр Кинабекқызы
"Экономика" факультеті "Есеп және аудит"
мамандығының 1 курс студенті
Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Қазақстан

Садуакасова Кунсулу Жилкайдаровна
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
Экономика факультеті «Есеп және талдау»
кафедрасының э.ғ.к., доценті
Қазақстан

Аннотация. Жаһандану және экономиканың цифрлық трансформациясы жағдайында экспорттық-импорттық операцияларды автоматтандыру халықаралық сауданың тиімділігін арттырудың маңызды құралына айналууда. Қазақстан электрондық декларациялауды, цифрлық логистикалық платформаларды және халықаралық сауда жүйелерімен интеграцияны қоса алғанда, экспорттық-импорттық операцияларды есепке алуға ақпараттық технологияларды белсенді енгізуде.

Мақалада "Астана-1" жүйесін қолдану, ERP, блокчейн және Big Data енгізу, сондай-ақ сауда ағындарын талдау үшін жасанды интеллектті (AI) пайдалану сияқты Қазақстандағы сыртқы экономикалық қызметті (СЭҚ) Автоматтандырудың негізгі бағыттары қарастырылған. СЭҚ-ты цифрландырудағы жетекші елдердің (ЕО, Қытай, АҚШ) тәжірибесі талданады және Қазақстан үшін перспективалы бағыттар айқындалады.

Зерттеу көрсеткендей, Қазақстандағы экспорттық-импорттық операцияларды автоматтандыру кедендік ресімдеу уақытын қысқартуға, әкімшілендіру шығындарын азайтуға, мәмілелердің ашықтығын арттыруға және құжаттамадағы қателерді азайтуға мүмкіндік берді. Дегенмен, халықаралық жүйелермен интеграцияға, киберқауіпсіздікке және білікті кадрлардың жетіспеушілігіне қатысты мәселелер әлі де бар.

Мақала қорытындысында IT-инфрақұрылымды мемлекеттік қолдауды, есепке алу стандарттарын ЕАЭО-мен үйлестіруді, киберқорғауды күшейтуді және мамандарды оқытуды қоса алғанда, СЭҚ цифрландыруды одан әрі дамыту бойынша ұсынымдар ұсынылды.

Кілт сөздер: Экспорттық-импорттық операциялар, ақпараттық технологиялар, цифрландыру, кедендік операциялар, ЕАЭО (Еуразиялық Экономикалық Одақ), сыртқы экономикалық қызмет, блокчейн.

Akhibova Ainur Kinabekkyzy
1st year student of the specialty "Accounting and audit"
of the Faculty of Economics
L. N. Gumilyov Eurasian National University
Kazakhstan

Saduakasova Kunsulu Zhilkaidarovna
Faculty of Economics "Accounting and analysis"
candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department
L. N. Gumilyov Eurasian National University
Kazakhstan

Annotation. In the context of globalization and digital transformation of the economy, the automation of Export-Import Operations is becoming an important tool for improving the efficiency of international trade. Kazakhstan is actively introducing information technologies for accounting for export-import operations, including Electronic Declaration, digital logistics platforms and integration with international trade systems.

The article discusses the main directions of automation of foreign economic activity (Fea) in Kazakhstan, such as the use of the Astana-1 system, the introduction of ERP, blockchain and Big Data, as well as the use of artificial intelligence (AI) to analyze trade flows. The experience of leading countries (EU, China, USA) in digitalization of FEA is analyzed and promising areas for Kazakhstan are identified.

The study showed that the automation of export-import operations in Kazakhstan made it possible to reduce customs clearance time, reduce administration costs, increase transparency of transactions and reduce errors in documentation. However, there are still problems with integration with international systems, cybersecurity and the lack of qualified personnel.

As a result of the article, recommendations were proposed for the further development of digitalization of FEA, including state support for IT infrastructure, harmonization of accounting standards with the EAEU, strengthening cybersecurity and training of specialists.

Keywords: *Export-Import Operations, information technology, digitalization, customs operations, EAEU (Eurasian Economic Union), foreign economic activity, blockchain.*

Қазіргі экономикалық шындықтар сауда ұйымдарынан экспорттық-импорттық операцияларды автоматтандыруды қоса алғанда, бизнес-процестерді үнемі жетілдіруді талап етеді. Қазақстан Еуразиялық экономикалық одақтың (ЕАЭО) белсенді қатысушысы ретінде сыртқы экономикалық қызметтің (СЭҚ) тиімділігін арттыру үшін цифрлық технологияларды белсенді енгізуде.

Сонымен қатар, заманауи ақпараттық технологиялар экспорттық-импорттық операциялардың тиімділігін арттырудың негізгі құралы болып табылады. Арнайы бағдарламалық шешімдерді пайдалану құжаттарды өңдеу уақытын едәуір қысқартуға, қателерді азайтуға және логистика мен әкімшілік шығындарын азайтуға мүмкіндік береді.

Қазақстанды қоса алғанда, Еуразиялық экономикалық одақ (ЕАЭО) елдерінде СЭҚ цифрландыру бірнеше түйінді бағыттарда өтуде:

- Кедендік декларациялауды Автоматтандыру және есепке алуды цифрландыру.
- Электрондық келісімшарттар мен мәмілелерді бақылау жүйелерін енгізу.
- Тауарларды бақылау үшін блокчейн платформаларын пайдалану.
- Сыртқы экономикалық қызметті басқару үшін ERP және CRM жүйелерін біріктіру.[14,

13] б.

Цифрландыру бизнестің мемлекеттік органдармен өзара іс-қимылын жеңілдетіп қана қоймай, халықаралық мәмілелерді ресімдеу кезінде адами факторды барынша азайтуға мүмкіндік береді.

СЭҚ-тағы автоматтандырудың түсінігі мен маңызы. СЭҚ автоматтандыру бухгалтерлік есепті жүргізу, салықтарды есептеу, тауарларды декларациялау және халықаралық келісімшарттарды жүргізу үшін бағдарламалық қамтамасыз етуді, Электрондық кеден жүйелерін, цифрлық платформаларды пайдалануды қамтиды. Бұл адам факторын азайтуға, қателіктерді азайтуға, мәмілелердің ашықтығын арттыруға және логистикалық процестерді жеделдетуге мүмкіндік береді. [9, 67 б].

Автоматтандырудың негізгі технологиялары:

-Электрондық кеден жүйелері: кеден органдарының Бірыңғай автоматтандырылған ақпараттық жүйесі (КО БААЖ).

- Есеп және құжат айналымы бағдарламалары: 1С-СЭҚ, SAP, Acacle.

- Жеткізілім тізбегін бақылауға арналған сандық платформалар: TradeLens, EDI (Electronic Data Interchange). [9, 145 б].

Экспорттық-импорттық операцияларды есепке алудың автоматтандырылған жүйелері: ЕАЭО елдеріндегі экспорттық-импорттық операцияларды автоматтандырылған есепке алу үшін ең тиімді шешімдердің ішінде бірнеше негізгі технологияларды бөліп көрсетуге болады:

1. Электрондық кеден жүйелері (КО БААЖ)

Қазақстанда "Астана-1" жүйесі жұмыс істейді:

- Кедендік декларацияларды автоматты түрде қалыптастырады және тапсырады;
- Кедендік бақылау процесін оңтайландыру;
- Жүктерді ресімдеу уақытын 5 күннен 1-2 күнге дейін азайтады.

2. Жеткізу тізбегін бақылауға арналған Блокчейн

Блокчейн жеткізудің барлық кезеңдерінде тауарлардың қозғалысын бақылау үшін қолданылады. Бұл контрафактілік тәуекелдерді азайтады және салықты бақылауды жеңілдетеді.

3. ERP жүйелері (SAP, 1С, Acacle)

Автоматтандырылған есеп жүйелері компанияларға мынадай мүмкіндіктер береді:

- Қорларды бақылау және логистиканы басқару;
- Бірыңғай базада экспорттық және импорттық операциялардың есебін жүргізу;
- Контрагенттермен және салық органдарымен есеп айырысуды автоматтандыру.

ERP пайдалану компанияларға есеп, қойма және қаржы жүйелерін бір платформаға біріктіруге мүмкіндік береді.[10, 57 б].

Сыртқы экономикалық қызмет есебін цифрландырудың халықаралық тәжірибесіне сәйкес, әр түрлі елдерде қандай технологиялар қолданылатынын салыстыратын болсақ:

Кесте 1. Сыртқы экономикалық қызмет есебін цифрландырудың халықаралық тәжірибесі

Мемлекет	СЭҚ есебінің негізгі технологиялары	Экспорттық-импорттық операцияларға әсері
Қазақстан	«Астана-1», СЭҚ бірыңғай терезесі, ERP-жүйелері	Кедендік ресімдеуді жеделдету, әкімшілендіру шығындарын азайту
Еуропа елдері	TARIC жүйесі, электрондық кедендік декларациялар	Кедендік есепті толық цифрландыру
Қытай	Логистикадағы AI және Big Data, B2B сандық платформалары	Деректерді өндіру, шекарадағы кідірістерді азайту
АҚШ	ACE автоматтандырылған жүйесі	Экспорттық-импорттық операцияларды есепке алуды оңтайландыру

Қазақстанда СЭҚ есебін цифрландыру үздік әлемдік тәжірибелерді бейімдеу жолымен жүріп жатыр. Алайда, халықаралық сауда жүйелерімен стандарттарды біріздендіру қажеттілігіне байланысты қиындықтар әлі де бар.

Қазақстанның экспорттық-импорттық операциялары бойынша статистикалық деректерді соңғы үш жылдағы талдау. Экспорттық-импорттық операцияларды автоматтандыруы сыртқы сауда динамикасымен тығыз байланысты. Негізгі көрсеткіштерді қарастыратын болсақ:

Экспорт және импорт динамикасы:

Қазақстанның Ұлттық статистика бюросының деректері бойынша:

- 2021 жыл: экспорт – 6 60,3 млрд, импорт-4 41,2 млрд.
- 2022 жыл: экспорт – 8 84,4 млрд, импорт-5 50,9 млрд.
- 2023 жыл: экспорт – 7 78,6 млрд, импорт-5 55,3 млрд.

СЭҚ көлемінің өсуі деректерді есепке алу және өңдеу үшін автоматтандырылған жүйелерді жетілдіруді талап етеді. [15, 33 б].

Сыртқы сауда құрылымы:

- Негізгі экспорттық тауарлар: мұнай, металдар, астық.
- Импорт: машиналар мен жабдықтар, химиялық өнімдер, азық-түлік тауарлары.

Заңнамалық өзгерістер және олардың СЭҚ автоматтандыруға әсері. 2022 жылдан бастап сыртқы экономикалық қызметтің барлық қатысушылары үшін міндетті СЭҚ үшін электрондық шот-фактуралар (ЭШФ) енгізілді.

ЕАЭО шеңберіндегі реттеу:

- Цифрлық кедендік рәсімдерді интеграциялау.
- Тауарларды электрондық декларациялау жүйесін енгізу.

Қазақстанда автоматтандыруды енгізуді талдау. Сәтті жағдайлардың мысалдары:

- АСУР (тәуекелдерді басқарудың автоматтандырылған жүйесі) кеденде енгізу жүктерді ресімдеу уақытын 30% - ға төмендетуге мүмкіндік берді.
- "АСТАНА-1" жүйесін пайдалану қағаз құжат айналымын 70% - ға қысқартты.

Ақпараттық технологиялардың белсенді енгізілуіне қарамастан, Қазақстанда белгілі бір кедергілер қалып отыр. Негізгі мәселелер:

- Есеп пен құжат айналымының әртүрлі стандарттары-халықаралық жүйелермен интеграция бейімделуді қажет етеді.
- IT шешімдерін енгізудің жоғары құны - әсіресе шағын және орта бизнес үшін.
- Киберқауіптер және деректерді қорғау-киберқауіпсіздікті күшейту қажеттілігі артып келеді.
- Кадрлардың біліктілігінің жеткіліксіздігі – СЭҚ саласындағы IT-мамандардың жетіспеушілігі.

СЭҚ цифрландыруды дамыту перспективаларын ұсынатын болсақ:

- Есепке алу стандарттарын ЕАЭО – мен үйлестіру-одақ елдері үшін бірыңғай нормалар.
- Жасанды интеллектті дамыту (AI) және Big Data – сұраныс пен логистиканы болжау.
- Цифрландыруды мемлекеттік қолдау – IT-шешімдерге салық жүктемесін

азайту.

- Цифрлық платформаларға жаппай көшу – қағаз құжат айналымын қысқарту. [11, 267 б].

Келешекте Қазақстан экспорттық-импорттық процестерді белсенді автоматтандыруды жалғастырса, Орталық Азиядағы СЭҚ-тың цифрлық көшбасшыларының бірі бола алады.

Цифрлық платформаларды дамыту. Жеткізуді бақылау және салықтық бақылауды автоматтандыру үшін блокчейн технологияларының интеграциясын күшейту қажет.

ЕАЭО және Қазақстан деңгейінде СЭҚ-тың цифрлық жүйелеріне қойылатын талаптарды біріздендіру ұсынылады.

Қорытындылай келе, Қазақстандағы экспорттық-импорттық операцияларды автоматтандыру деректерді өңдеу мерзімдерін қысқартуда, кәсіпкер тәуекелдерін азайтуда және мәмілелердің ашықтығын арттыруда көрінетін оң нәтижелерді көрсетеді. Дегенмен, жүйелерді біріктіруге және жаңа технологияларды енгізуге арналған қаржылық шығындарға қатысты бірқатар мәселелер бар.

СЭҚ цифрландыруды одан әрі дамыту сыртқы экономикалық қызметке қатысушылар үшін бірыңғай цифрлық орта құруға бағытталған мемлекет пен бизнес тарапынан кешенді тәсілді талап етеді.

Әдебиеттер тізімі

1. Белавин А.В. Электрондық нысандағы ақшалай қаражат есебінің ерекшеліктері // Аудит және қаржылық талдау. 2022. №3. Б. 33-36.
2. Галькин В.В., Сидорова А.Н. Кедендік реттеу және халықаралық саудадағы цифрлық трансформация. – Мәскеу: Экономика, 2021. – 256 б.
3. Абдразақов Т.К. Логистика және жабдықтау тізбегін басқарудағы ақпараттық технологиялар. – Алматы: ҚазҰУ, 2020. – 198 б.
4. Макаров Ю.А. Экономиканы цифрландыру және оның сыртқы экономикалық қызметке әсері. – Санкт-Петербург: Питер, 2022. – 312 б.
5. Қуанышев А.Б., Ержанова Д.Т. Кеден ісін автоматтандырудың заманауи технологиялары. – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, 2021. – 220 б.
6. Рахымов Ж.К. ЕАЭО елдеріндегі сауданы цифрлық трансформациялаудың экономикалық аспектілері. – Алматы: Экономика, 2022. – 280 б.
7. Skokbayev Z., et al. Free and Open Source Software as a Key Factor to Achieve Sustainable Development Goals in Kazakhstan // ResearchGate, 2023. – Б. 138-149.
8. WTO Digital Trade Report 2023. Сауданы автоматтандырудың әлемдік саудаға әсері // <https://wto.org>.
9. World Bank Report on Trade Facilitation. Кедендік рәсімдерді автоматтандыру және оның халықаралық саудаға ықпалы // <https://worldbank.org>.
10. European Commission. ЕО елдеріндегі сыртқы экономикалық қызметті цифрландыру // <https://ec.europa.eu>.
11. Қазақстан Республикасы Цифрлық даму министрлігі. Экспорттық-импорттық операцияларды цифрландыру жөніндегі мемлекеттік бағдарламалар // <https://www.gov.kz/memleket/entities/mdai>.
12. Қазақстан Республикасының Кеден кодексі. СЭҚ пен кедендік рәсімдерді цифрландыруды заңнамалық реттеу // <https://adilet.zan.kz>.
13. Қазақстан Республикасының Салық кодексі. Экспорттық-импорттық операциялар мен электрондық декларациялауға қатысты бөлімдер // <https://adilet.zan.kz>.
14. Еуразиялық экономикалық комиссия. ЕАЭО-да кедендік реттеуде ақпараттық технологияларды қолдану // <https://eec.eaeunion.org>.
15. 2023 жылғы ғаламдық цифрлық сауда есебі. Жасанды интеллект (AI), Big Data және блокчейннің сыртқы экономикалық қызметке әсері // <https://unctad.org>.